

Часопис / *Journal*

◇ ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ ◇
◇ *Economics of Agriculture* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Друштво аграрних економиста СЦГ, Београд
The Society of Agricultural Economists of SCG
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Богдан БУЛАТОВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Владимир ГРБИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Eugenia SEROVA, Ph. D., Institute for Transition and Economy, Moscow, Russia
др Весна ПОПОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

54.

Београд, април-јун, 2007. године
Belgrade, April-June, 2007

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за менаџмент, Ваљево
др Јелена БИРОВЉЕВ	Економски факултет, Суботица
др Бранислав ВЕСЕЛИНОВИЋ	Друштво аграрних економиста Војводине
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Биљана ЗОРНИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Љубомир ПЕЈОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Данило ТОМИЋ	Регионална Привредна комора, Нови Сад
др Радован ТОМИЋ	Виша пословна школа, Нови Сад
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС
број: 413-4577-02, од 17. јуна 1973. године, часопис је ослобођен
пореза на промет.

Тираж: 250 примерака

Штампа: DIS PUBLIC, Beograd

Белешке / Notes

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ**

САДРЖАЈ

Милутин Т. Ђоровић и сарадници ГЛОБАЛНО ТРЖИШТЕ ПОВРЊА	109
Бранислав Влаховић, Маја Штрбац ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА И МАРКЕТИНГА ПРОИЗВОДА ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ	131
Зоран Кесеровић и сарадници ИНТЕГРАЛНА ПРОИЗВОДЊА ВОЊА	149
Милорад Дробац РАЗВОЈНА ПОЛИТИКА У ПОЉОПРИВРЕДНОМ СЕКТОРУ	161
Mile Peshevski at all ECONOMIC ANALYZE OF MAIZE PRODUCTION IN CONDITIONS OF DEFICIT IRRIGATION IN REPUBLIC OF MACEDONIA	171
Tina Volk at all THE STATE OF SLOVENIAN AGRO-FOOD SECTOR AFTER ACCESSION TO THE EU	181
Радосав Томић и сарадници ОРГАНИЗАЦИОНО-ЕКОНОМСКА ОБЕЛЕЖЈА ПОСЛОВАЊА КЛАНИЦЕ ...	197
Славољуб Вујовић АГРОТУРИЗАМ КАО ПОДСТИЦАЈНИ ФАКТОР ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА ВОЈВОДИНЕ	215
Јонел Субић и сарадници ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ ПРОИЗВОДЊЕ ПОВРЊА У ЗАШТИЋЕНОМ ПРОСТОРУ – РЕЗУЛТАТИ МИНИ ПРОЈЕКТА	231
Наташа Цецић и сарадници СТАЊЕ И МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА КОЗАРСКЕ И ОВЧАРСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ У СРБИЈИ	241
IN MEMORIAM (Др Радосав Томић, редовни професор)	255

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE****CONTENT**

Milutin Đorović at all THE GLOBAL VEGETABLE MARKET	109
Branislav Vlahović, Maja Štrbac THE MAIN CHARACTERISTICS OF MARKET AND MARKETING OF ORGANIC AGRICULTURE PRODUCTS	131
Zoran Keserović at all INTEGRAL PRODUCTION OF FRUITS	149
Milorad M. Drobac DEVELOPMENT POLICY IN AGRICULTURAL SECTOR	161
Mile Peshevski at all ECONOMIC ANALIZE OF MAIZE PRODUCTION IN CONDITIONS OF DEFICIT IRRIGATION IN REPUBLIC OF MACEDONIA	171
Tina Volk at all THE STATE OF SLOVENIAN AGRO-FOOD SECTOR AFTER ACCESSION TO THE EU	181
Radosav Tomić at all ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PROPERTIES OF A SLAUGHTERHOUSE	197
Slavoljub Vujović AGRICULTURE TOURISM AS INCENTIVE FACTOR ECONOMICAL DEVELOPMENT OF VOJVODINA	215
Jonel Subić at all ECONOMIC ASPECTS OF VEGETABLE PRODUCTION IN GREENHOUSES – RESULTS OF MINI PROJECTS	231
Nataša Cecić at all SITUATION AND POSSIBILITY FOR DEVELOPMENT GOAT AND SHEEP PRODUCTION IN SERBIA	241
IN MEMORIAM (Radosav Tomić, Ph.D., tenured professor)	255

ГЛОБАЛНО ТРЖИШТЕ ПОВРЋА

Др Милутин Т. Ђоровић¹, ред. проф.,
Др Милан Р. Милановић², ред. проф.,
Др Симо В. Стевановић¹, доцент,
Верица М. Лазич¹, асистент приправник,

¹ Пољопривредни факултет, Београд

² Мегатренд универзитет, Београд

Апстракт: У раду је дата регионално-компаративна анализа важнијих показатеља светског тржишта и промета поврћа, као изузетно значајне и у исхрани становништва неизоставне и незаменљиве прехранбене групе производа. Посебно су изучене тенденције, односно обим, динамика и структура производње, промета и потрошње свих анализираних производа. Осим тога, дефинисани су региони, односно земље највећи произвођачи и највећи извозници и увозници поврћа. Утврђено је да код испитиваних појава постоје врло значајне регионалне разлике и да су оне последица бројних природних, друштвених и привредних чинилаца. Сходно овоме, у сагледавању карактера односа и степена утицаја наведених чинилаца на промене и правце кретања предметних појава, коришћене су квантитативне и квалитативне методе истраживања тржишта.

Кључне речи: поврће, производња, регион, светско тржиште, међународни промет, извоз, увоз, потрошња

THE GLOBAL VEGETABLE MARKET

Milutin Đorović¹, Ph.D.,
Milan Milanović², Ph.D.,
Simo Stevanović¹, Ph.D.,
Verica Lazić¹

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade, Serbia

² Megatrend University, Belgrade, Serbia

Abstract. The aim of the study was to analyze from the regional and comparative standpoints some major indices of the world market and trade of vegetables, essential in the population diet as the obligatory and irreplaceable groupe of commodities. Special reference was given to trends, i.e. output, dynamics and structure of production, trade and consumption of the products analyzed. In addition, regions, i.e. countries known to be the largest producers but no less importers and exporters of vegetables were determined. Significant differences were registered between regions which may be attributed to a large number of natural, social and economic factors. Both quantitative and qualitative research methods of the market were used in the analysis of the relationship and the level of impact of the factors influencing changes and trends of the incidences investigated.

Key words: vegetables, production, region, world market, international trade, export, import, consumption

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА И МАРКЕТИНГА ПРОИЗВОДА ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Др Бранислав Влаховић¹,
Др Маја Штрбац²,

¹Пољопривредни факултет, Нови Сад

²Институт за економику пољопривреде, Београд

Сажетак: Пре 70 година повећана потреба за храном довела је до развоја пољопривреде која се ослањала на примену механизације и велике употребе хемијских средстава. Неконтролисана употреба минералних ђубрива и средстава за заштиту биља загађује околину и умањује квалитет хране што има негативне последице на очување природне средине и здравље људи. За разлику од конвенционалне пољопривредне производње, здравствено безбедна храна (*Healthy Safe Food*) произведена је у систему органске пољопривреде и прераде. Апсолутно је искључена употреба синтетичких средстава (минералних ђубрива, пестицида, стимулатора раста, хормона итд.), као и употреба генетски модификованих организама. Производња здравствено безбедне хране је тренд у свету, и резултанта је постојања тражње за овако произведеним пољопривредним производима. Добри агроколошки услови, неконтаминирани обрадиве површине и вода су значајне предности које Република Србија треба да искористи као могућности за производњу здравствено безбедне хране. Основни циљ овога рада је анализа међународног тржишта здравствено безбедне хране и пића, као и анализа органске производње и потреба потрошача у Европској Унији. Поред тога, аутори фокусирају екомаркетинг и маркетинг Мик производа органске пољопривреде. У раду се анализиран тржиште органских производа у Србији, с посебним освртом на тржишне шансе и баријере.

Кључне речи: органска пољопривреда, еко-маркетинг, маркетинг микс

THE MAIN CHARACTERISTICS OF MARKET AND MARKETING OF ORGANIC AGRICULTURE PRODUCTS

Branislav Vlahović¹, Ph.D.,
Maja Štrbac², Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad

² Institute of Agricultural Economics

Abstract. About 70 years ago, machines and chemistry played an important role for human beings. That was the realization of harmonious life between man and machine. Now, the theme is realization of harmonious life between man and environment. We can witness irregularities regarding proper nourishment of population which affects the health and well-being of people in the world. Highly developed countries have problems in the area of rational consumption and health safety of food. In this paper authors analyze the actual condition of the problems concerning organic production in the world and EU. Also, they focus their attention on ecomarketing mix. Low wages and increased cost of living have

contributed to continuous negative trends regarding nourishment in Serbia. Authors analyze market chances and barriers in Serbia in accordance with organic production. This paper will provide theoretical and practical contribution for those responsible to carry out adequate actions to improve organic production in Serbia.

Key words: organic production, Healthy Safe Food, eco-marketing

ИНТЕГРАЛНА ПРОИЗВОДЊА ВОЋА

Др Зоран Кесеровић¹, ред. проф., e-mail: kzoran@polj.ns.ac.yu

Др Душан Гвозденовић¹, ред. проф.,

Мр Ненад Магазин¹, асистент,

Бисерка Врачевић¹, дипл. инж.,

¹ Пољопривредни факултет Нови Сад

Абстракт: У раду се разматра значај увођења Интегралног концепта производње у воћарству. С обзиром на значај воћа у извозу Србије, требало би што пре кренути са увођењем Интегралног концепта производње воћа јер ће међународно тржиште пре или касније поставити баријере пред наше произвођаче воћа, када је у питању здравствена безбедност и квалитет плодова. Наведени су принципи увођења интегралног концепта производње воћа уз чије поштовање се у многим регионима наше земље лако може засновати производња по овом концепту. Предложено је доношење одређене законске регулативе, а посебно доношење Правилника о интегралној производњи воћа.

Кључне речи: интегрални концепт производње, технологија производње, воћне врсте, пестициди.

INTEGRAL PRODUCTION OF FRUITS

Zoran Keserović¹, Ph.D.,

Dušan Gvozdenović¹, Ph.D.,

Nenad Magazin¹, MSc,

Biserka Vračević¹, BSc

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad

Abstract. The importance of introducing Integral concept in fruitgrowing is been revised in this paper. Considering the importance of fruits in Serbia's export, it is very important to start introducing Integral concept of fruits production because internation market will sooner or later impose barriers in front of our fruits growers regarding helth safety and fruits quality. Principles of introducing Integral concept of fruits production are given, which if respected, in many regions of our country would anable establishment of production in accordance with this concept. It is suggested to bring certain legislativ measurs and especialy the book of regulations of Integral production of fruits.

Key words: Integral concept of production, technology of production, fruits species, pesticides.

РАЗВОЈНА ПОЛИТИКА У ПОЉОПРИВРЕДНОМ СЕКТОРУ

Др Милорад М. Дробац ¹, сарадник Института, е-mail: [e-mail: bochar_48@yahoo.com](mailto:bochar_48@yahoo.com)

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд

Абстракт: Аутор анализира стање у српској пољопривреди, нарочито аспект избора конкретног модела развоја сектора пољопривреде. У овој анализи доминирају питања облика организовања пољопривреде и мера које гарантују материјализацију селектованих циљева развоја. Посебно место у опредељивању за избор стратегије развоја пољопривреде имају мере пољопривредне политике, проблеми у српској пољопривреди и стратешке опције неопходне за детерминацију глобалне пољопривредне стратегије. На крају, избор развојне стратегије која преферира извоз пољопривредних производа је оптимално решење за нашу земљу али неопходан је и измењен однос државе према овом сектору привредјивања.

Кључне речи: Развојна политика, пољопривредна политика, ситно газдинство, ефикасност, ефективност.

DEVELOPMENT POLICY IN AGRICULTURAL SECTOR

Milorad M. Drobac ¹, Ph.D.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Abstract. The author analyzes conditions in Serbian agriculture, especially the aspect of choice of actual model of development of agricultural sector. In this study dominates issues on the type of organization in agriculture and measure that guarantee materialization of selected aims of development. Special place in orientation for the selection of strategy of development in agriculture have the measures in agricultural policy, problems in Serbian agriculture and strategic options necessary for determination in global agricultural strategy. At the end, the choice of development strategy that prefers export of agricultural products is optimal solution for our country, but it's necessary that state change relation to this sector of doing business.

Key words: development policy, agricultural policy, small estate, efficiency, effectiveness.

ECONOMIC ANALYZE OF MAIZE PRODUCTION IN CONDITIONS OF DEFICIT IRRIGATION IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Dr Mile Peševski ¹, regular professor; e-mail: milepesevski@yahoo.com

Dr Dane Bosev ¹, assistant professor;

Mr Darko Šekerinov ¹,

¹ Faculty of Agricultural Sciences and Food, 1000, Skopje, Republic of Macedonia.

Abstract: In this paper authors had done analysis of economic parameters in three variants of maize production. The first one (TI) is traditional way of production, where number of irrigation and water use for irrigation are based on free farmer choice. The second variant (FI) represents full irrigation, where maize was irrigated up to full field water capacity in depth of 1m. The third variant (DI50) is irrigation up to 50% from FI. They confirmed that for TI variant, average 10 868 m³/ha water is used by farmers, what means about 14 % more water use, compared with variant FI and 128 % more water use, compared with DI 50. Because of the fact that water saving is significant and water use is controlled, a high yield and better value of production was realized. According that, the farmers who will practice variants with controlled irrigation water usage, would have higher profit (average 13.5 indexes) of invested capital.

Key words: production costs, yields, production value, profit.

EKONOMSKA ANALIZA PROIZVODNJE KUKURUZA U USLOVIMA DEFICITARNE POTROŠNJE VODE ZA NAVODNJAVANJE U REPUBLICI MAKEDONIJI

Mile Peševski ¹, Ph.D.,

Dane Bošev ¹, Ph.D.,

Darko Šekerinov ¹, M.A.

¹ Fakultet za zemjodjelski nauki i hrana

Apstrakt. U radu autori vrše analizu ekonomskih parametara u procesu proizvodnje kukuruza u tri varijante. Prva varijanta (TI) je tradicionalni način navodnjavanja gde broj navodnjavanja i količina vode za navodnjavanje je po slobodnom izboru farmera. Druga varijanta (FI) je sa punim navodnjavanjem do PVK zemljišta na dubini od 1m. I treća varijanta (DI50) je navodnjavanje do 50 % od FI. Pri tome je utvrđeno da kod varijante TI farmeri troše prosečno 10 868 m³/ha, što u odnosu na varijantu FI je više za oko 14 %, a u odnosu na varijantu DI50 je više za 128%. Na osnovu činjenice da ušteda vode je značajna a potrošnja vode kontrolisana, postizu se veći prinosi i veća vrednost proizvodnje. U vezi s tim, farmeri koji bi praktikovali varijante sa kontrolisanom količinom vode za navodnjavanje, ostvarili bi veći profit (u proseku za 135 indeksnih pojenja) uloženog kapitala

Kljune reči: troškovi proizvodnje, postignuti prinosi, vrednost proizvodnje, profit.

THE STATE OF SLOVENIAN AGRO-FOOD SECTOR AFTER ACCESSION TO THE EU

Dr Tina Volk ¹,
Dr Miroslav Rednak ¹,
Dr Emil Erjavec ²,

¹ Agricultural Institute of Slovenia, Hacquetova 17, SI-1000 Ljubljana, Slovenia

² University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Groblje 3, SI-1230 Domžale, Slovenia

Abstract: The paper describes and analyzes the changes in Slovenian agro-food sector in the period 1992-2006 with more emphasis on the years after 2000 in the light of accession to the European Union (EU). The accession has not caused any major difficulties in the Slovenian agriculture as a whole. Such an outcome can be attributed to the fact that the objectives and mechanisms of Slovenian agricultural policy were gradually brought into line with the Common Agricultural Policy (CAP) already in the pre-accession period. Therefore, the adoption of the CAP on accession largely meant a continuation of the measures pursued under the national agricultural policy, but with higher funds for the agricultural support. The agricultural income remained at the relatively high level compared with the previous years and the analyses of the main factors determining income revealed the continuation of trends typical for the period after 1999 – a slightly upward trend in the agricultural output volume, a downward trend in the producer prices of agricultural products and an intensive upward trend in the subsidies for farmers. The most evident changes that could be attributed directly to the EU accession may be observed in the agro-food trade. Slovenia is traditionally a net food importer. However, abolishing customs protection on the imports from the EU and a rise in the customs duties levied on the exports to the third countries after the accession has increased the trade deficit to the highest level so far. Trade was somewhat reoriented from other countries to EU Member States, especially on the export side. Opening up the market after the accession increased a competitive pressure on the food industry and the business performance of the sector deteriorated significantly. The Slovenian agro-food chain is faced with some important challenges. The problem of relatively poor competitiveness of the sector has not yet been solved, and comprehensive structural changes and adjustments are still needed.

Key words: agriculture, agricultural policy, EU accession

ОРГАНИЗАЦИОНО-ЕКОНОМСКА ОБЕЛЕЖЈА ПОСЛОВАЊА КЛАНИЦЕ

Др Радосав Томић¹, редовни професор,
Др Драгић Живковић¹, редовни професор,
Бојана Андрић¹, дипл.инж.,

¹ Пољопривредни факултет, Београд – Земун, Немањина 6.

Резиме: У раду су разматрана организационо-економска обележја пословања предузећа (кланице) за производњу и промет меса и месних прерађевина. Извршена је анализа резултата и услова производње меса и месних производа у две узастопне године. Анализа приказује и објашњава релације које се односе на организационо-економски и техничко-технолошки сегмент пословања предузећа.

Кључне речи: кланица, анализа, пословање, месо и месне прерађевине, услови, резултати пословања.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PROPERTIES OF A SLAUGHTERHOUSE

Radosav Tomić¹,
Dragić Živković¹, e-mail: d.zivkovic@agrifaculty.bg.ac.yu
Bojana Andrić¹

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade

Abstract. The aim of the study was to analyze the organizational and economic properties of an enterprise (slaughterhouse) for the production and trade of meat and meat processed products. The results of a two-year analysis of meat and meat products production was shown. The analysis involves the business relationship between organizational-economic and technical-technological segments of an enterprise as well.

Key words: slaughterhouse, analysis, business, meat and meat products, conditions, results

АГРОТУРИЗАМ КАО ПОДСТИЦАЈНИ ФАКТОР ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА ВОЈВОДИНЕ

Др Славољуб Вујовић¹, доцент,

¹ Факултет за економију и менаџмент, Слобомир П Универзитет, Бијељина

Апстракт: Радова и писаније на ову тему до сада, у Србији је било веома мало, тако да овај рад између осталог има за циљ подстицање дисциплинарних и интердисциплинарних приступа истраживању Агротуризма, развој теоријске основе Агротуризма, затим, основе за развој критичких приступа изучавању овог туризма, распрострањавање нових приступа, концепата, мрежа и модела који могу бити развијени у изучавању Агротуризма, промоција нових истраживања и сл. Посебна предност агротуризма Војводине, у односу на све остале делатности, јесте да пружа могућности валоризације свих вредности, како природних тако и антропогених. Прворазредно питање даљег успешног развоја привреде Војводине, јесте питање обима и начина инвестирања у пољопривреду и туризам. Генијалан модел, стратегија или начин ефикасног повезивања ове две делатности у циљу развоја привреде Војводине, јесте агротуризам.

Кључне речи: туризам, пољопривреда, агротуризам, привреда

AGRICULTURE TOURISM AS INCENTIVE FACTOR ECONOMICAL DEVELOPMENT OF VOJVODINA

Slavoljub Vujović¹, Ph.D.

¹ Faculty of economics and management Slobomir P University, Bijeljina

Abstract Jobs and writs at this motive until now to Serbia was very little, so this job between old hed for mark incentive science entrances explorer agriculturetourism, development theoretical base tourismagriculture, than base for development critical entrance study this tourism, propagation new entrance, concept and type wich can will develop in study tourismagriculture, promoter new explorer. Speciality benefit tourismagriculture of Vojvodina in respect at oll action is olright giv contingency trough oll value natural and warehouse. High-priest question to successful development economy of Vojvodine is questin space and invest in agriculture and tourism. Good master strategic or master efficiency netting that two action in mark development economy of Vojvodina, is tourism.

Key words: tourism, agriculture, tourismagriculture, economy

**ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ ПРОИЗВОДЊЕ ПОВРЊА
У ЗАШТИЋЕНОМ ПРОСТОРУ
– РЕЗУЛТАТИ МИНИ ПРОЈЕКТА**

Др Јонел Субић¹, научни сарадник, e-mail: jonel_s@mail.iep.bg.ac.yu
Мр Наташа Цецић¹, истраживач приправник,
Мр Борис Кузман¹, истраживач приправник,

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд

Резиме: У савременим условима тржишног привређивања, мора се посебно водити рачуна о томе да сви потенцијални инвеститори, када је реч о привредној сфери, заснивају своја улагања на принципима *економске ефикасности*, јер само у том случају могу остварити веће пословне резултате у односу на извршена улагања. Другим речима, доношење инвестиционе одлуке треба базирати на провереним и у пракси доказаним методама економске ефикасности, ради стицања позитивног финансијског резултата, који ће омогућити даља улагања у циљу одрживог економског раста друштва у целини. По свом географском положају, рељефу у коме су доминантни равничарски терени, расположивим природним ресурсима, као и створеним привредним потенцијалима, општина Панчево представља значајно подручје за производњу поврћа у заштићеном простору. Пројекат обухвата три Експериментална поља, на три локалитета општине Панчево. Огледна поља су под пластеницима у којима се, у периоду октобар 2006. – април 2007. године, гајило поврће (спанаћ, ротквице, зелена салата и црни лук). Једно огледно поље се налазило у селу Глогоњ, друго у селу Банатски Брестовац а треће огледно поље припада средњој пољопривредној школи „Јосиф Панчић“ у Панчеву.

Кључне речи: производња поврћа, пластеници, економска ефикасност

**ECONOMIC ASPECTS OF VEGETABLE PRODUCTION
IN GREENHOUSES – RESULTS OF MINI PROJECTS**

Jonel Subić¹, Ph.D.,
Nataša Cević¹, M.A.,
Boris Kuzman¹, M.A.

¹ Institute of agricultural economics, Belgrade

Abstract. In modern conditions of market working, it ought to take care that all potential investors, when we talk about economic sphere, they conceived their invest on princip of *economics effective*, because in that case they can make a big business results related to executed investment. In other words, taking investment decision ought to be based on controlled and proved methods of economic effective, because of acquisition a positive finance result which will enable other investments in goal of sustainable social economic growth. On geographical position, where is relief with predominate flat ground, available natural resources, and made economic potentials, the community Pančevo presents important area for vegetable production in greenhouses. This project include three Experimental field, on three location of community Pančevo. Experimental fields are under greenhouses and in period October 2006. – April

2007. breded vegetables (spinach, radish, green salad and onion). The first experimental field is in village Glogonj, the second in village Banatski Brestovac, and the third belongs Secondary agricultural school „Josif Pančić“ in Pančevo.

Key words: vegetable production, greenhouses, economics effective

СТАЊЕ И МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА КОЗАРСКЕ И ОВЧАРСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ У СРБИЈИ

Наташа Цецић¹, дипл. инж.,
Предраг Вуковић¹, спец., дипл. ек.,
Др Драго Цвијановић¹,

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд, e-mail; office@mail.iep.bg.ac.yu

Абстракт: Структура пољопривредне производње у Србији је неповољна. Учешће сточарске производње у вредности укупне производње износи 40 %, а у оквиру сточарске производње посебно приметно је заостајање у развоју козарства и овчарства. Последњих педесет година изражен је негативан тренд у погледу бројног стања оваца и коза. Упоредо са падом бројног стања, дошло је и до опадања производње млека, меса и вуне. Стога је неопходно предузети адекватне мере за побољшање расног састава, здравственог стања, исхране и неге коза и оваца, као и примене нових биотехнологија. У раду је приказано стање козарства и овчарства у Србији, а акценат је стављен на последњих десет година (1995-2005). Дат је приказ њиховог бројног стања, количина произведеног козијег и овчијег млека, меса, као и количина произведене овчије вуне, потом су приказане основне карактеристике раса оваца и коза које су најзаступљеније у узгоју, као и у укупном броју код нас. Такође су сагледане тренутне могућности за интензивирање развоја и предложене адекватне мере за унапређење ове производње у Србији.

Кључне речи: козарство, овчарство, месо, млеко, вуна, унапређење производње.

SITUATION AND POSSIBILITY FOR DEVELOPMENT GOAT AND SHEEP PRODUCTION IN SERBIA

Nataša Cević¹,
Predrag Vuković¹,
Drago Cvijanović¹, Ph.D.

¹ Institute of agricultural economics, Belgrade, Serbia

Abstract. Structure of agricultural producing in Serbia is unfavorable. Participation of live stock farming in value of total producing is 40%, and in process of development in live stock farming is noticeable that goat and sheep farming get behind. In last few years is express negative trend in number of sheeps and goats. Parallel with decrease in number of goats and sheeps, negative trend characterized processes of producing milk, meat, and wools. That is the reason why is so important to use adequate measure to upgrade race composite, sanitary, nutrition and care for sheeps and goats and also implementation new biotechnological measure. In these paper work is presented situation in goats and sheeps farming in Serbia and emphasis is on last decade (1995-2005). Authors showed fluctuation in number, quantity in production goats and sheeps milk, meats, and also in producing sheeps wools. Paper work showed basic characteristic of sheeps and goats race which are most present in breeding, and in total number. Also presented possibilities for intensive development and gave same suggestions for promote this kind of production in Serbia.

Key words: goat farming, sheep farming, meat, milk, wool, preferential production.